

**Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Географічний факультет
Кафедра економічної та соціальної географії**

**Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej**

**Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza
w Częstochowie
Wydział Nauk Społecznych**

СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

**Матеріали X Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції
(м. Луцьк, 15–16 травня 2025 р.)**

**Луцьк
2025**

Рекомендовано до друку Вченою радою географічного факультету
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 9 від 12 травня 2025 р.)

Рецензенти:

Нємець Л. М. – доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

Матвійчук Л. Ю. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Луцького національного технічного університету

Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів : матеріали
С 90 Х Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції / за ред. Ю. М. Барського та В. Й. Лажніка, м. Луцьк, 15–16 травня 2025 р. Луцьк : ФОП Мажула Ю. М., 2025. 215 с.

ISBN 978-617-8279-53-0

У збірнику висвітлюються проблеми сучасної географічної та економічної науки, які були розглянуті на Х Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції. Розкриваються питання теорії та методології географічних досліджень, регіональних економічних студій, регіонального розвитку та просторового планування, освітніх технологій у географії та економіці, а також проблеми суспільно-географічних, природно-географічних, рекреаційно-туристських досліджень Волині та прилеглих територій.

Для широкого кола фахівців, які працюють у сфері географії, економіки, державного управління, освіти, рекреації та туризму, краєзнавства. Видання також буде корисним для вчителів, аспірантів та студентів, а також усіх, хто цікавиться проблемами регіональних досліджень.

ISBN 978-617-8279-53-0

© Волинський національний університет
імені Лесі Українки, 2025

© Колектив авторів, 2025

можливості для візуалізації географічної інформації. Google Maps дає змогу не лише поглиблювати знання учнів, а й розвивати навички просторового мислення, аналізу картографічних матеріалів та використання цифрових технологій у повсякденному житті. Використання Google Maps у навчанні географії допомагає не тільки візуалізувати складні географічні поняття, а й формувати в учнів практичні навички роботи з цифровими картами та просторовими даними. Інтерактивні методи, побудовані на основі Google Maps, сприяють активному залученню здобувачів освіти, розвитку аналітичного мислення та вміння орієнтуватися в сучасній інформації.

Список використаних джерел: 1. Google Maps. URL: <https://www.google.com/maps/>
2. Бондаренко Т. Освітні можливості використання геоінформаційних ресурсів google в процесі візуалізації навчальної інформації. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2020. Т. 76. № 2. С. 96–107. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/2718/1651>
3. Надтока В. О. Основні можливості інтерактивних карт під час вивчення гідрологічних понять в епоху інформаційних технологій у фізико-географічних курсах основної школи. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2014. Т. 44. Вип. 6. С. 116–123. 4. Федонюк В., Федонюк М., Панькевич С. Досвід використання програми Google earth у викладанні географічних дисциплін. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2013. Т. 38. № 6. С. 138–148. 5. 5 ідей для використання Google Maps на уроках географії. *Освітній проект «На Урок» для вчителів*. URL: <https://naurok.com.ua/post/5-idey-dlya-vikoristannya-google-maps-na-urokah-geografi>.

УДК 373.3/5.018.43:911]:004

Озюк Уляна, Ткачук Надія

uliana.ozyuk07@gmail.com; nadia.tkachuk4@gmail.com

Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ LIVEWORKSHEETS НА УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Останні п'ять років стали справжніми викликами для освіти в Україні. Пандемія коронавірусу та повномасштабна війна суттєво обмежили можливість дітей фізично відвідувати школу, що спонукало педагогів шукати нові формати навчання. Нині дистанційне навчання є найефективнішим засобом забезпечення безперервної освіти. Сучасні технології відкривають нові перспективи для онлайн-викладання географії, зокрема використання інтернет-ресурсів, які роблять вивчення цього предмету більш цікавим та ефективним.

На допомогу вчителям науковці Інституту педагогіки НАПН України (Н. Бакуліна, Д. Васильєва, О. Мушка, Ю. Люлькова, О. Прохоренко та ін.) розробили методичні рекомендації щодо організації дистанційного навчання. У своїх напрацюваннях вони характеризують загальні принципи дистанційної освіти, висвітлюють довідкову інформацію про інструменти та платформи, пропонують конкретні методики дистанційного навчання для початкової, основної та старшої школи, а також розглядають особливості дистанційного навчання з шкільних предметів, зокрема географії.

У методичних рекомендаціях щодо організації дистанційного навчання в школі, створених ГО «Смарт освіта» у співпраці з МОН, представлений огляд вебресурсів і надані рекомендації для роботи з ними. Автори звертають увагу на сервіс

Liveworksheets (<https://www.liveworksheets.com/>) як інструмент, що надає змогу вчителям та учням, які працюють з робочими зошитами, продовжити цю діяльність в онлайн-середовищі [2].

Liveworksheets – це зручний сервіс для створення, редагування та виконання електронних робочих аркушів. Платформа підтримує текстові й мультимедійні завдання, а також пропонує автоматичну перевірку відповідей та інтеграцію з іншими ресурсами через гіперпосилання. Водночас слід зауважити, що її інтерфейс здебільшого англomовний, проте інтуїтивно зрозумілий.

Інтерактивний зошит, який містить як теоретичну частину, так і практичні вправи, особливо ефективний у форматі асинхронного навчання. Асинхронний режим дистанційного навчання ставить перед учнями завдання самостійного планування своєї роботи, що вимагає високого рівня організованості. Щоб підтримати дітей, завдання мають відповідати їхнім віковим особливостям: бути проілюстрованими, зрозумілими та супроводжуватися короткими, чіткими інструкціями.

Використання інтерактивного зошита у Liveworksheets допомагає структурувати дистанційний урок географії відповідно до логіки засвоєння знань. Ми пропонуємо семиблочну модель, яка охоплює всі основні етапи уроку: від актуалізації попередніх знань («Пригадай») та отримання нової інформації через відео («Переглянь уважно навчальне відео») до самоперевірки й практичної роботи з картами та міжпредметними завданнями («Робота з картою», «Географія та інші науки»).

Блоки «Запам'ятай» та «Рефлексія» сприяють узагальненню, осмисленню й закріпленню отриманих знань через візуальні схеми й встановлення логічних зв'язків. Такий підхід сприяє розвитку пізнавальної активності учнів, формуванню навичок самостійної роботи та ефективному засвоєнню навчального матеріалу.

У Санітарному регламенті для закладів загальної середньої освіти обмежується час безперервної роботи з технічними засобами навчання: для учнів 5–7 класів – не більше 20 хвилин [3]. Тому рекомендуємо обирати короткі відеоматеріали (до 10 хв), щоб залишався час для виконання завдань (приблизно 10 хв). Водночас варто пам'ятати, що кожен учень працює у власному темпі.

У синхронному режимі Liveworksheets допомагає підтримувати темп уроку: учні працюють разом з учителем у реальному часі, а перевірка результатів здійснюється автоматично або через учительський кабінет.

Зауважимо, що платформа надсилає сповіщення про виконані учнями завдання, тож вчитель отримує миттєвий доступ до результатів без потреби в додаткових підтвердженнях (наприклад, через скриншоти). Такий функціонал значно полегшує перевірку та може слугувати основою для формувального оцінювання.

Отже, застосування Liveworksheets на уроках географії в умовах дистанційного навчання забезпечує зручну візуалізацію матеріалу, можливість самоперевірки, інтеграцію мультимедійного контенту та активне залучення учнів до навчального процесу.

Список використаних джерел: 1. Інтерактивний зошит до теми «Чому рухаються літосферні плити» в Liveworksheets. URL: <https://www.liveworksheets.com/w/uk/geography/7961814> 2. Лотоцька А. В., Пасічник О. В. Організація дистанційного навчання в школі. Методичні рекомендації : метод. посіб. Київ : МОН України, 2020. 71 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2020/metodichni%20recomendazii-dustanciyna%20osvita-2020.pdf> 3. Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти : Наказ МОЗ України від 25.09.2020 № 2205 : станом на 9 вересня 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1111-20#Text>

ПОНЯТТЯ ГЕЙМІФІКАЦІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ З ГЕОГРАФІЇ: СУТНІСТЬ, ЦІЛІ ТА ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ

Сучасна система освіти переживає значні трансформації, зумовлені глобальними викликами, серед яких особливе місце займає війна в Україні. Освітній процес часто відбувається в умовах небезпеки, психологічної напруги та нестабільності, що вимагає нових підходів до організації навчання. Одним із таких інноваційних методів є гейміфікація – інтеграція ігрових механізмів в освітню діяльність для підвищення залученості та мотивації учнів.

Термін «гейміфікація» уперше ввів у науковий обіг у 2002 р. Нік Пеллінг. Він визначив гейміфікацію як процес використання ігрових елементів у неігрових контекстах. Згідно з сучасними дослідженнями, гейміфікація – це застосування механік ігрового дизайну для вирішення задач у різних сферах діяльності, включаючи освіту [2, с. 45].

У Законі України «Про освіту» зазначено, що метою освіти є всебічний розвиток особистості, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей [1]. Одним із засобів досягнення цієї мети є інтеграція елементів гейміфікації в навчальний процес, що підвищує мотивацію до навчання, сприяє розвитку творчих здібностей та покращує взаємодію учасників освітнього процесу.

Сутність гейміфікації полягає у використанні принципів ігрової діяльності в неігрових контекстах. У навчанні географії це може проявлятися через впровадження балів, рівнів, значків досягнень, сюжетних ліній, місій, змагань між учасниками, рейтингових таблиць тощо. Такий підхід не лише робить освітній процес цікавішим, а й сприяє внутрішній мотивації до навчання.

Основними цілями впровадження гейміфікації в освітній процес із географії є:

- підвищення навчальної мотивації через емоційне залучення учнів;
- розвиток ключових компетентностей, зокрема вміння працювати з картографічними матеріалами, аналізувати інформацію, робити висновки;
- створення умов для самореалізації та самостійної навчальної діяльності учнів;
- підтримка позитивного емоційного фону на уроках, що особливо важливо в умовах стресу та нестабільності;
- формування навичок командної роботи, що сприяє згуртованості учнівських колективів.

На нашу думку, гейміфікація в освітньому процесі з географії – це інтеграція елементів і механізмів ігор у навчальний процес із метою підвищення мотивації учнів, покращення засвоєння географічних знань та розвитку аналітичного мислення. Це використання ігрових стратегій, таких як бали, рівні, нагороди, змагання та завдання, для стимулювання активної участі учнів у навчанні, розвитку їхніх пізнавальних інтересів та сприяння більш глибокому розумінню географічних концепцій і явищ.

Гейміфікація в навчанні географії дає змогу перетворити засвоєння складних понять і процесів на захопливий та осмислений досвід. Під час використання гейміфікаційних елементів освітній процес набуває нових якостей: активізується пізнавальна діяльність учнів, формується зацікавленість до предмета, розвиваються навички критичного мислення, просторового аналізу, дослідницької роботи.

Ефективна гейміфікація вимагає дотримання низки принципів, зокрема:

ЗМІСТ

ІСТОРІЯ, ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ РЕГІОНІВ

Пугач Сергій	Територіальні аспекти дослідження соціальних інтернет-мереж	3
Дронова Олена	Екологічний слід як маркер екологічної та економічної безпеки	5
Нємець Олексій	Socio-geographical aspects of the evolution of the creative economy	9
Влах Мирослава	Географічне назовництво й геополітика	13
Овчаренко Гліб, Сегіда Катерина Криволапов Валерій	Про різноманіття визначення та суть ідентичності як ресурсу для розвитку регіонів	17
Маковецька Лариса	Обґрунтування методики суспільно-географічного аналізу людського капіталу	19
Потапова Алла	Соціально-економічний розвиток територій у науково-теоретичному контексті формування освітніх програм вищих навчальних закладів	22
	Зниклі села Волинської області	25

ГАЛУЗЕВІ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ РЕГІОНІВ

Лажнік Володимир	Динаміка та сучасний стан зовнішньої торгівлі товарами між Україною та Іспанією	27
Грицевич Володимир	Методика метризації соціально-економічного стану регіонів із метою оцінки їх потенціалів	31
Pohrebskyi Taras	The Development of Greenfield Projects in the World	33
Pohrebskyi Taras	The Involvement of Greenfield Lands in Ukrainian Post-War Reconstruction	35
Слащук Андрій	Оцінка сучасного стану демографічного розвитку міста Луцька (2001–2024 роки)	37
Сук Олена, Залуська Марія, Поручинський Володимир Яроменко Оксана	Розвиток міських агломерацій України в умовах децентралізації	38
Волков Денис, Ключко Людмила Гаєріков Артем, Телебєнєва Євгенія Кощук Ольга	Житлове господарство Рівненщини: суспільно-географічний аспект	40
	Стан і перспективи розвитку роздрібної торгівлі Харківської області	42
	Територіальні особливості виробництва кукурудзи в Україні	46
	Проблеми та перспективи розвитку галузей рослинництва Рівненської області	50
Сосницька Ярослава	Агрокластери як інноваційна форма розвитку агробізнесу в Україні	53

РЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗВИТОК І ПРОСТОРОВЕ ПЛАНУВАННЯ

Гукалова Ірина	Пріоритети просторового планування ЄС та їх сприйняття в Україні в умовах війни	56
Палеха Юрій, Маслова Марія	Функціональне зонування як інструмент регулювання просторового розвитку територіальних громад і населених пунктів	58
Ходико Дмитро	Оцінка ступеня поляризації розвитку регіонів та громад із використанням тесту Ешмана	60
Сегіда Катерина, Чехов Сергій	Теоретичні аспекти використання гравітаційної моделі Хаффа для оптимізації просторової структури системи споруд цивільного захисту населення м. Харкова	63
Хоменко Діана	Просторові та перцепційні трансформації прифронтових міст на прикладі Лиману Донецької області	67
Омельченко Наталя	Післявоєнне відновлення слабоурбанізованих територій (на прикладі Херсонської області)	70
Кравченко Катерина	До питання теоретичних та прикладних досліджень міських агломерацій	73
Нікон Ольга	Проблеми та перспективи використання перцепційного підходу при вдосконаленні міських просторів	77
Маляренко Костянтин	До питання стійкості економічного потенціалу регіону	80
Бобир Владислав	Ідентичність міста у цифровому просторі: потенціал впровадження регіонального домену .kyiv	83
Кравченко Катерина	Модель реалізації функцій міської агломерації: теоретико-методологічні засади та стратегічні орієнтири	85
Колосов Сергій, Телебєнєва Євгенія	Вплив війни на експортний потенціал України	91
Сябренко Олег	Відновлювана енергетика у розвитку регіонів України: стратегічні орієнтири	94
Маковецька Лариса, Баранчук Фаїна	Виклики міжмуніципального співробітництва в сучасних умовах (на матеріалах Луцької міської територіальної громади)	95
Слащук Андрій, Трофимчук Денис	Соціально-економічні чинники розвитку міста Луцька впродовж 1991–2024 років	97

РЕГІОНАЛЬНІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ СТУДІЇ

Жаронкін Валентин	Міграційні стратегії українських ромів у країнах Європи	99
Перевозник Анастасія, Мандрик Ірина	Проблеми внутрішньо переміщених осіб в Україні в умовах війни	100
Венгрин Дар'я	До питання вимушених міграцій українців як чинника зміни розселенської структури (на прикладі країн ЄС)	103

Думнов Олександр	Особливості запровадження інституційного підходу в регулюванні ринку праці	105
Залуська Марія	Освітні та трудові виклики для українських біженців за кордоном	108
Сук Олена	Вплив збройних конфліктів на динаміку вимушеної міграції	109
Сук Олена, Залуська Марія, Музичук Юрій, Слащук Андрій	Міграція молоді з України: основні причини	111

ПРИРОДНО-ГЕОГРАФІЧНІ ЧИННИКИ ТА РЕСУРСИ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Khilchevskiy Valentyn, Hou Jingyao, Zabokrytska Myroslava	China's water resources: status, use and management	113
Тарасюк Ніна, Малащук Петро	Зміна температури повітря в Україні: причини та наслідки	117
Павловська Тетяна	Багаторічна (1974–2023 рр.) динаміка місячних сум опадів на метеостанції Луцьк (Волинська область, Україна)	119
Карпюк Зоя, Чижевська Лариса, Качаровський Роман, Чижевський Тадеуш	Природоохоронні об'єкти басейну річки Полонка	123
Щесюк Єлизавета, Стельмах Валентина	Аналіз гідрологічних особливостей річки Інгулець	126

РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТСЬКІ РЕСУРСИ ТА ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В РЕГІОНАХ

Смирнов Ігор, Любіцева Ольга	Гендерний чинник у геополітичній, суспільно-господарській та культурно-освітній сферах Гетьманщини (туристичний контекст)	130
Smyrnov Ihor, Lyubitseva Olha	Polskie nekropolie w Polsce i w Ukrainie jako zasoby turystyczne i czynnik rozwoju ukraińsko-polskiej turystyki po wojnie	135
Ільїн Леонід	Регіональний розвиток туризму: програмно-цільовий аспект	144
Стешенко Леся, Савченко Ірина	Основні тенденції гейміфікації туризму	147
Гоцька Владислава, Гринюк Діана	Інстаграмність як фактор розвитку рекреаційно-туристських ресурсів: просторовий аналіз українських дестинацій	150
Майстер Андрій, Куницький Михайло	Проблема овертуризму в країнах Європи	153
Смик Оксана	Гастрономічний туризм: роль закладів харчування у формуванні туристичного досвіду	156
		211

Джаман Ярослав	Народні доми – важливий ресурс і чинник розвитку етнічного туризму (на прикладі міста Чернівці)	158
Питуляк Мирослава, Питуляк Микола Похила Юрій, Поплавська Інна Ільїна Ольга	Рекреаційно-оздоровчі ліси Хустського ЛДГ: сучасний стан та використання	159
	Малі міста Тернопільської області як об'єкти туристичної активності	162
	Геопросторовий аналіз, типізація й можливості застосування озерних сапропелів Рівненської області у санаторно-курортному господарстві	165
Зінчук Борис, Новосад Оксана Єрко Ірина, Мельник Надія, Качаровський Роман, Яцуняк Віктор Гоц Тетяна, Потапова Алла Потапова Алла, Семенюк Роман	Туристсько-рекреаційний потенціал Ковельського району: ресурси, можливості, перспективи	169
	Музейні установи Ковельського району Волинської області як елементи індустрії гостинності	171
	Туристичний потенціал Львівської області	174
	Екотуризм як один із перспективних напрямів розвитку територіальних громад	178

ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ГЕОГРАФІЇ ТА ЕКОНОМІЦІ

Маковецька Лариса, Назарук Назар	Географічні компетентності краєзнавчих досліджень транспортної системи у шкільному курсі географії	180
Мельник Іванна, Ткачук Надія Озюк Уляна, Ткачук Надія	Використання веб-сервісу Google Maps на уроках географії	182
	Можливості використання Liveworksheets на уроках географії в умовах дистанційного навчання	184
Ткачук Надія, Тарасюк Злата Ткачук Надія	Поняття гейміфікації в освітньому процесі з географії: сутність, цілі та основні принципи	186
	Теоретичні засади моделювання дистанційного уроку географії	187
Мандрик Ірина Мандрик Ірина, Мичка Ірина	Система підготовки вчителя географії в Польщі ...	189
	Особливості використання компетентнісно орієнтованих завдань у шкільному курсі географії	192
Кулик Катерина, Потапова Алла Яресько Анна, Ткачук Надія Мельничук Максим, Лажнік Володимир Дубич Богдан, Потапова Алла Кошляцький Дмитро, Ткачук Надія	Використання електронних ресурсів для перевірки знань учнів на уроках географії	193
	Використання інтерактивних методів при вивченні загальної географії у 6 класі	194
	Особливості використання картографічного складника в шкільному курсі географії	197
	Проблеми використання штучного інтелекту учнями у закладах загальної середньої освіти	199
	Курс географії як складник шкільної медіаосвіти	200

**Поручинська Ірина,
Стельмашук Назар,
Скороход Орест
Куцевич Артур,
Поручинська Ірина
Кужель Ілля,
Мужичок Юрій**

Використання віртуальних дошок в освітньому процесі	203
Використання навчального відео на уроках географії	204
Використання інформаційно-комунікаційних технологій у позаурочний час	205

ДЛЯ НОТАТОК

Наукове видання

Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів

Матеріали X Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
(м. Луцьк, 15–16 травня 2025 р.)
(українською, англійською, польською мовами)

Друкується в авторській редакції.

Відповідальність за зміст публікацій
та достовірність даних несуть автори

Верстка: *В. Й. Лажнік*
Коректура: *С. О. Пугач*
Обкладинка: *Н. Бринчук*

Підписано до друку 14.05.2025 р. Формат 60x84/16.
Ум. друк. арк. 17,61. Зам. 210. Тираж 100.
Папір офсетний. Гарнітура Arial. Друк цифровий.

Видавець і виготовлювач ФОП Мажула Ю. М.
43021, м. Луцьк, вул. Винниченка, 47/35.
Тел. моб. 096 61 66 277, e-mail: y.mazhula@gmail.com
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 7662 від 07 вересня 2022 року

Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів : матеріали
С 90 X Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції / за ред. Ю. М.
Барського та В. Й. Лажніка, м. Луцьк, 15–16 травня 2025 р. Луцьк : ФОП
Мажула Ю. М., 2025. 215 с.

ISBN 978-617-8279-53-0

У збірнику висвітлюються проблеми сучасної географічної та економічної науки, які були розглянуті на X Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції. Розкриваються питання теорії та методології географічних досліджень, регіональних економічних студій, регіонального розвитку та просторового планування, освітніх технологій у географії та економіці, а також проблеми суспільно-географічних, природно-географічних, рекреаційно-туристських досліджень Волині та прилеглих територій.

Для широкого кола фахівців, які працюють у сфері географії, економіки, державного управління, освіти, рекреації та туризму, краєзнавства. Видання також буде корисним для вчителів, аспірантів та студентів, а також усіх, хто цікавиться проблемами регіональних досліджень.

УДК 911.3.30/33(082)